

Fisk og helseorienterte forbrukere

Av
Torbjørn Trondsen
Norges fiskerihøgskole/Universitetet i Tromsø
NFR's formidlingskonferanse "Marked og samfunnsforskning
innenfor matsektoren" 26.10.2003

T. Trondsen Presentasjon NFR 26.10.2004 1

Prosjekt

- Livsstil og forbruk av fisk og andre matprodukter
  - Datainnsamling 1996
- Preferanser, fiskeforbruk og helse (PFH)
  - Periode 2000-2004
  - Ny datainnsamling samme kvinner 2001 & 2004 som i 1996

T. Trondsen Presentasjon NFR 26.10.2004 2

Forskningssamarbeid medisin og marked

- Samarbeid NFH (PLH) og Institutt for samfunnsmedisin, UITØ -prosjektet "Kvinner og Kreft" (KK)
  - Felles datainnsamling
    - KK: fiskens betydning for helsa
    - PLH: helseholdningers betydning for fiskeforbruk
- Meget høy svarprosent (55-60%)
- Stort utvalg fra 5-6000 til 20-30.000
- Samme respondenter i flere surveys- Kohort studier

T. Trondsen Presentasjon NFR 26.10.2004 3

Forbruksdrivere fisk Norske kvinner, 1996 data

- Kvinner 45-65 år spiser minst en gang i uka
  - 65% mager fisk
  - 59% fiskemat
  - 29% fet fisk
- Regionale drivere
  - Sentrale Østlandet mer feit fisk
  - Kystområder mer hvit fisk
- Økonomiske drivere
  - Mindre inntektselastisitet og prismotstand for fisk enn for kjøtt
  - Jo lavere inntekt, dess mer fiskemat og mager fisk

T. Trondsen

Presentasjon NFR 26.10.2004

4

Forbruksdrivere fisk Norske kvinner, 1996 data

- Demografiske drivere
  - Fiskeforbruket øker med
    - økende alder for hele gruppen 30-65 år
    - utdannelse for gruppen 30-45 år
  - Større hushold, mer fisk
    - +40% større hyppighet i hushold ≥ 2 (46-64 år) (84% av N)
- Ungdomsmotstand mot fisk, men
  - Barn under 12 år, mer fiskemat
  - Læring i oppveksten viktig
    - Hvis fisk ≥ 3 dager i uka som barn (39% av N)
      - +53% mer mager fisk
      - +23% mer fiskemat

T. Trondsen

Presentasjon NFR 26.10.2004

5

Alder vs. kohort effekter 1996-2001

- Alder predikerer
  - Øket forbruk feit fisk
- Både kohort og alder predikerer
  - Mindre forbruk av mager fisk
  - Øket forbruk av fiskemat
- Kohort predikerer forbruk av fiskeprodukter i markedssegmenter etter husholdssykluser

T. Trondsen

Presentasjon NFR 26.10.2004

6

Forbruksdrivere fisk Kvinner, 1996 data

- Holdning til fisk
  - 48% sier de "spiser ikke nokk fisk" (45-65 år)
    - Spesielt i familier med tenåringer
  - Av disse
    - Mangel på fersk fisk (69%)
      - Spesielt blant småbarnfamilier
    - Kvaliteten varierer (69%)
    - Familien liker ikke fisk (56%)
    - For få produktvalg (52%)
- For få produkter, for stor variasjon i kvalitet (>40% av N 30-44 år):
  - Dess større forbruk dess mer klages det på varierende kvalitet

T. Trondsen

Presentasjon NFR 26.10.2004

7

Helse som forbruksdrivere Kvinner 45-69 år, 1996 data

- Fiskeforbruket øker 30% hos de som tror på diett - helse sammenheng
- 79% tror på sammenheng diett - helse
- 2,5 ganger større sannsynlighet med 13+ års utdanning
- Troen øker også
  - + 30-40% om fisk en gang i uka
  - + 67% om 5 om dagen (17% av N)
  - + 43% om daglig tran (37% av N)
  - + 50% om høy fysisk aktivitet (45% av N)
  - + 90% om diabetes (2% av N)

T. Trondsen

Presentasjon NFR 26.10.2004

8

Helse som forbruksdrivere Kvinner 45-69 år, 1996 data

- Egen helsestatus
  - Bruk av hjerte - kar medisin er assosiert med 30% øket forbruket av feit fisk 1+ i uka (17% av N)
  - Kvinner med diagnose høyt blodtrykk øker forbruket av feit fisk (1996-2001) (N+1,8% 1996-2001)
- Fisk inngår i overordnet forbruksmønster
  - Forbruk av feit fisk mer enn 1 gang i uka
    - +98 % om 5 grønnsaker/frukt om dagen (17% av N)
    - +84 % om bruk av vegetabiliske olje i matlaging (4% av N)
    - +37% om bruker fiskeolje daglig (37% av N)
    - +37% vin en gang i uka (27%)

T. Trondsen

Presentasjon NFR 26.10.2004

9

Forbruksbarrierer fisk

Kvinner 45-69 år, 1996 data

- Folk med høyere utdanning og inntekt
  - mer misfornøyd med fisketilbudet
  - men uttrykker mindre barrierer for å øke konsum
- Folk med helseproblemer og de som ønsker å redusere kroppsvekten mest missfornøyd med produkttilbudet

T. Trondsen

Presentasjon NFR 26.10.2004

10

Bekvemmelighet som barriere

1996-2001

- Mangel på ferdigretter mindre forbruksbarriere for kvinnene i perioden 1996-2001.
- Øket overgang fra mager fisk til fiskemat
  - Også drevet av endringer i relative priser
  - Mer og bedre kvalitet tilbudt på markedet
- Vanskeligheten med tilberedningen minsker
  - Læreprosess med økende alder
  - Men har fortsatt en liten negativ effekt.
- Bekvemmelighet påvirker overgang fra uforedlet til foredlet fisk over tid

T. Trondsen

Presentasjon NFR 26.10.2004

11

Kroppsvekt og forbruk

Kvinner 45-64 Nord Norge, 1996 data

- Kroppsvekt
  - Er en funksjon av alder, helsestatus, husholdsstruktur, fysisk aktivitet og forbruksmønster
- Overvektige kvinner
  - -21% om de spiser < 1 mager fisk måltid i uka (83% av N)
  - -39% om mindre fysisk aktivitet (55% av N)
- Intensjonen om å redusere vekt
  - +53% om mer enn 5 om dagen (14% av N)
  - -36% om røyker (33% av N)
- Veldig høy husholdsinntekt (>600) predikerer
  - +86% høyere fiskeforbruk
  - -57% lavere sannsynlighet for overvekt
  - 2,1 ganger høyere intensjon for å redusere overvekt

T. Trondsen

Presentasjon NFR 26.10.2004

12

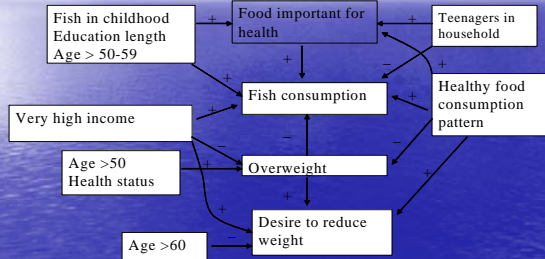

Fiskeforbruk og overvekt

T. Trondsen

Presentasjon NFR 26.10.2004

13

Konklusjon om helse og fiskeforbruk

- Mat og helse stadig viktigere etter hvert som forbrukerne blir eldre og får barn
- Fisk, spesielt fet, er posisjonert som en del av en helsestærk diett
- Fisk er ikke oppfattet som slankemat, men gir lavere kroppsvekt
- Betalingsvillighet for helsestærke kvalitetsprodukter
- Opplæring i barndommen viktig for kostvanene i voksen alder

T. Trondsen

Presentasjon NFR 26.10.2004

14

Konklusjoner om helse og fiskeforbruk

- Bekvemmelighet er en viktig produkttegenskap også for helseorienterte forbrukere
  - både relatert til
    1. Dyktighet i tilberedning
      - av smakfulle produkter til forskjellige familiemedlemmer og familietyper
    2. Tid til tilberedning
- Forbruket begrenses av
  - Mangler på tilbud av tilpassede produkter og kvalitet som tilfredsstiller flere ønsker i husholdet
  - Mangler på bruk av helse i markedsføring av fisk
  - Mangler på bruk av fisk i markedsføring av helse

T. Trondsen

Presentasjon NFR 26.10.2004

15

Implikasjoner for markedsføring

- Betydelig marginale effekter av å promotere sjømat som helse riktig mat for moderne livsstil
- Næringsfokus:
  - Markedsorientert produktutvikling og strategier
  - Markedsinformasjon om fiskens virkning på helse og kaloriinntak
- Helsemyndighetenes fokus:
  - Informasjon om betydningen av fisk og annet helse riktig kosthold som forebygging av sykdom og vekt kontroll
- Kommunikasjonskanaler (lær av farmasøytisk industri)
  - Media
  - Leger, helsestasjoner
  - Skoler

T. Trondsen

Presentasjon NFR 26.10.2004

16

Internasjonale publikasjoner

1. -(2004): Impact of Critical Life Events on Seafood Consumption: Dietary Change as Problem Focused Coping. In review *Appetite*
2. -(2004): Consumption of seafood-The influence from overweight and health beliefs. *Food Quality and Preference*, Vol. 15, pp 361-364
3. -(2004): Health and seafood consumption among women 45-69 years. A Norwegian Consumption Study. *Food Quality and Preference*, Vol. 15, Issue 2, March, pp117-128
4. -(2003): Perceived barriers to Consumption of fish among Norwegian Women. *Appetite*, Vol. 41, Issue 3, Dec. pp 301-314
5. -(2003) Effects of Age, Period and Birth Cohort on Seafood Consumption in Norway: The Moderating Influence of Seafood Type. Accepted for 2nd review 23 June 2003. *Agribusiness: An International Journal*
6. -(2000): Determinants of Seafood Consumption in Norway: Lifestyle, revealed preferences, and barriers to consumption *Food Quality and Preferences* Vol. 11, Issue 3, pp169-188

T. Trondsen

Presentasjon NFR 26.10.2004

17

Internasjonale konferansebidrag: se www.fishmarketing.com

- Does perceived inconvenience diminish seafood consumption? A cross-lagged panel analysis.
  - International Institute for Fisheries Economics and Trade (IIFET) Tokyo, July 2004.
  - 2nd International MAPP Workshop on Consumer Behaviour and Food Marketing, Middelfart March 2004
- Consumption of seafood - The influence from overweight and health beliefs. 1d International MAPP Workshop on Consumer Behaviour and Food Marketing April, 2003, Middelfart, Denmark
- Age, Period, or Birth Cohort: What Determines Demographic Differences in Seafood Consumption? Proceedings of the XI IIFET Conference, "Fisheries in the Global Economy", Wellington, New Zealand, august 2002
- Consumption of seafood-The influence from overweight and health beliefs. Proceedings of the XI IIFET Conference, "Fisheries in the Global Economy" Wellington, New Zealand august 2002

T. Trondsen

Presentasjon NFR 26.10.2004

18

TAKK FOR OPPMERKSOMHETEN

- Foredraget blir lagt ut på
- www.fishmarketing.com

T. Trondsen

Presentasjon NFR 26.10.2004

19
